

USAs jakt på Al-Qaida hindrar fred och utveckling i Afghanistan

USAs satsningar i Afghanistan står i direkt motsatsförhållande till fredlig utveckling och ett starkt civilsamhälle, då USAs enda mål – tydligt uttalat – hela tiden varit och är "att störa, avvärja och besegra Al-Qaida". Om fred uppnås mellan talibanerna och den afghanska regeringen, kommer USAs incitament för att bistå landet med pengar att upphöra. Detta har blivit än tydligare efter de NATO-ledda styrkornas tillbakadragande från i år.

Det menar Barnett Rubin i artikeln "What I saw in Afghanistan", publicerad i The New Yorker 1 juli i år. A-Nytt publicerar här ett referat av artikeln.

AV BARNETT RUBIN

REFERAT, SAMMANDRAG OCH ÖVERSÄTTNING: GUDRUN RENBERG

TILL ETT MÖTE I SEPTEMBER 2009 sammankallat av USAs dåvarande särskilda sändebud för Afghanistan och Pakistan, Richard Holbrooke, kom kongressledamoten Nita Lowey, dåvarande utrikesminister Hilary Clintons ombud. Barnett Rubin deltog. Mötet skulle avhandla USAs kostnader i Afghanistan, eftersom en rad kongressledamöter börjat ifrågasätta dem. Enligt Rubin var Lowey den vid den här tidpunkten som hade mest inflytande över amerikanska medel till Afghanistan.

När Lowey vid mötet talade om att det afghanska samhällets förändring kommer att ta lång tid, sade Richard Holbrooke: "Att förändra det afghanska samhället är inte vårt mål. Flickors utbildning är en stor fråga på många håll. Vi är i Afghanistan på grund av våra nationella säkerhetsintressen."

Vid mötet presenterade Barnett Rubin också sitt utkast för hur en försoningsprocess i Afghanistan skulle kunna se ut, inklusive en politisk uppgörelse med talibanerna.

Men Lowey svarade: "Om talibanerna inte är beredda att förhandla med Al-Qaida skulle vi inte få en cent från kongressen."

Efter 37 år av konflikt är den afghanska befolkningen traumatiserad, konstaterar Rubin. Detta trots stora framgångar inom en rad områden – barna- och mödradödligheten, demokratiska val, infrastruktur och utbildning. Extrem fattigdom och våld, särskilt mot kvinnor, är starkt närvarande. Den afghanska statens svaga ekonomi är helt beroende av utländskt bistånd.

All kritik av misstag och dålig organisation som bidragit till att den afghanska staten inte blivit tillräckligt stark,

utgår från idén om att det finns ett gemensamt mål – att bygga fred och stabilitet. Men USAs klart uttalade mål, "att störa, avvärja och besegra Al-Qaida i Afghanistan och Pakistan", är själva anledningen till att USA har offrat tusentals liv och spenderat hundratals miljarder dollar där. Det handlade om terroristbekämpning, inget annat. Därmed står själva grunden för USAs insatser i direkt motsats till fred och stabilitet, skriver Rubin.

Konflikten mellan terroristbekämpning och fredsbyggande började vid Bonn-konferensen 2001, där Afghanistans återuppbyggande efter taliban-eran skulle ritas upp. USA mälade en uppgörelse som innehöll den tidigare kungliga eliten, och de väpnade grupper som slagits mot talibanerna. FN-teamet, där Rubin ingick, leddes av generalsekreterarens särskilda sändebud Lakhdar Brahimi, som insåg att även om talibanerna inte kunde bjudas in till Bonn-konferensen behövde en fredsprocess i förlängningen ha med dem. Många analyser av politiska uppgörelser efter inbördeskrig visar tydligt, att ju mer inkluderande processen är, desto mer hållbar har den chans att bli.

Men Bonn-fördraget dikterade dock uteslutning av talibanerna. Direkt därefter närmade sig det talibanska ledarskapet den ny tillsatte övergångspresidenten Hamid Karzai, och erbjöd fred mot amnesti. Detta motsatte sig USAs dåvarande försvarsminister, Donald Rumsfeld. De talibaner som återvände till sina byar efter detta anfördes snart av amerikanska specialstyrkor – de som inte dödades flydde, och omorganiserade sig i motstånd.

I den USA-ledda krigföring mot Al-Qaida som sedan dess pågått, har enorma summor utbetalats - för att slåss mot talibanerna, och för att tillhandahålla varor och service till USAs och NATOs trupper - till privata företag som de afghanska väpnade grupperna kontrollerade. Detta är bakgrunden till att president Karzai anklagat USA för att försvaga regeringen, enligt Rubin. Hela systemet har underblåst den korruption som inte bara skrämmer investerare och undergräver förtroende, utan som även gör att staten inte kan fungera. Budskapet om vem som har den egentliga makten i landet har varit tydligt.

Rubin beskriver ingående korruptionen i Afghanistans gränsområden, där han menar att en del av problemet varit svag övervakning av tullen, men att ett större problem är att gränsposterna styrts av USA-finansierad milis. Säkerhetskommendanten i Kandahar-provinsen, Abdul Raziq, sägs ha gjort stora vinster på smuggling av såväl begagnade bilar som narkotika. Human Rights Watch menar också att Raziq varit inblandad i både mord och tortyr av fångar. Raziq själv nekar till allt, och den amerikanska militären

lösheten kommer att öka, ekonomin försvagas, och att fler unga män kommer att dras till oppositionella väpnade grupper. När säkerheten försämras kommer röster i Washington höjas och kritisera president Obama för att trupperna drogs tillbaka för snabbt. Men hur länge än trupperna stannar kommer militära operationer att föredra snabba lösningar, som kollapsar när än trupperna dras tillbaka - vilket någon gång sker. Det är inte militärens fel, säger Rubin, de har försökt lösa det uppdrag de fått. Men problemet med Kandahars elförsörjning illustrerar varför militära interventioner sällan skapar stabilitet.

Rubin skissar två alternativ som kan upprätthålla den afghanska staten och civilsamhället på nuvarande nivå. Det ena är att stödet utifrån fortsätter att komma. I det fallet är en fredsprocess en direkt belastning, som ombudet Nita Lowey gjorde tydligt 2009 - i alla fall för det amerikanska stödet. En uppgörelse med talibanerna skulle ändra USAs uppfattning att Afghanistan är en källa till hot som kräver militära insatser.

Det andra alternativet, menar Rubin, är vad president Ghani nu verkar försöka göra: att göra Afghanistan stabilt och självförsörjande. Ghani verkar där göra analysen att fred med Pakistan och väpnade grupper krävs, och samarbete med alla Afghanistans grannar för att göra landet till en knutpunkt i regionen för handel. Om inte omvärldens uppfattningar om riskerna förknippade med att investera i Afghanistan ändras, kommer inte kapital att satsas. Och eftersom Afghanistan saknar kust, kan inte landets inhemska marknader nå den globala utan passage genom Pakistan och Iran.

Den utgångspunkten är det som bäst kan förklara varför president Ghani nu vänt sig mot Kina och försökt tillrättvisa Pakistan. Det visar också vad som står på spel för Afghanistan när det gäller relationen mellan USA och Iran.

När Ghani besökte Washington i mars fokuserade medierna på den militära situationen i Afghanistan efter NATO-truppernas tillbakadragande. Men vad Ghani behöver allra mest är politiskt och diplomatiskt stöd för att få igång en fredsprocess, skapa incitament för att den ska lyckas, och få Afghanistan att börja generera tillräckligt med inkomster för att stabilisera det afghanska statsbygget, säger Barnett Rubin.

Att förändra det afghanska samhället är inte vårt mål. Flickors utbildning är en stor fråga på många håll. Vi är i Afghanistan på grund av våra nationella säkerhetsintressen.

Richard Holbrooke

har stött honom och berömmar honom för att ha säkrat staden Kandahar och för att ha motat bort talibanerna från närområdena. Om president Ghani nu skulle vilja få bort Raziq, måste han våga det noga mot det faktum att Raziqs styrkor har ansvar för Kandahars försvar.

Att det stöd som Afghanistan får från USA inte är hållbart är resultatet av ett program som är utformat för att tillgodose de omedelbara behoven av en militär kampanj. Kandahars elförsörjning kan tjäna exempel på det. När USA 2010 behövde tillämpa sin anti-terroristdoktrin i staden, föreslog militären en snabb lösning för att ordna elektricitet: att koppla upp stadens elnät mot dieselgeneratorer, och betala för bränslet. Det skulle skapa arbetstillfällen och ge good-will. Civila amerikanska tjänstemän protesterade, och menade att afghanerna aldrig skulle kunna betala de miljoner dollar bränslet skulle kosta. Men en amerikansk militär som intervjuades vid tillfället sade: "Det här handlar inte om utveckling utan om terroristbekämpning." Och Kandahar fick sina dieselgeneratorer.

Fem år senare ska det amerikanska försvarsdepartementet nu stoppa betalningarna för dieseln till Kandahar, och därmed dra ut pluggen från ett ohållbart projekt och från tusentals fabriker och hem. USA har inte gjort någon plan för elförsörjningen därefter, skriver Rubin, med hänvisning till en rapport från SIGAR (amerikansk specialinrättad myndighet för övervakning av USAs insatser i Afghanistan).

Abdul Raziq hävdar att han har säkrat Kandahar och pressat tillbaka talibanerna. Men, undrar Rubin, vad kommer att hända efter hösten 2015? Han förutspår att abets-

Artikeln i sin helhet går att läsa på
www.newyorker.com/news/news-desk/what-have-we-been-doing-in-Afghanistan.

BARNETT RUBIN, född 1950, är statsvetare, författare och expert på Afghanistan och södra Asien. Han har bland annat tidigare varit senior rådgivare åt USAs särskilda sändebud för Afghanistan och Pakistan, och även rådgivare åt FN, NATO och åt den afghanska regeringen inom en rad områden, bland annat bistånds- och säkerhetspolitik och diplomatisk strategi.